

SEBZE VE MANTAR ŞUBESİ ÇALIŞMALARI

Enstitünün Sebzecilik Şubesi, kuruluşundan itibaren 40 yılı aşkın bir süredir çalışmalarına devam etmekte olup, 28.04.2003 tarihi itibarıyla yapılan bir isim değişikliği ile "SEBZE ve MANTAR Şubesi" adını almıştır.

ARAŞTIRMA FAALİYETLERİ

1. Islah Çalışmaları:

Sebzecilik konusunda, gerek introdüksiyon ve gerekse yurt içinden toplamalarla temin edilen materyal üzerinde çeşitli ıslah yöntemleri kullanılarak (adaptasyon, seleksiyon, melezleme, v.s.) çok sayıda türde açıkta yetiştiriciliğe uygun sebze çeşitleri geliştirilmiştir.

Yürütülen ıslah çalışmaları sonucunda, 2 adet domates çeşidi (SC-2121 ve Menemen); 6 adet biber çeşidi (Bağcı Çarliston, Ege Acı Sivri, Ege-91 (tatlı sivri), Uraz-98 (dolmalık), Menderes (acı kıl biber), Cumaovası (acı kıl biber); 4 adet patlıcan çeşidi (Aydın siyahı, Halep, Kemer, Topan), 5 adet kavun çeşidi (Kırkağaç-637, Kırkağaç-589, Hasanbey, Çinikız, Çeşme); 2 adet marul çeşidi (Yedikule-5701, Şemikler (kıvırcık göbekli baş salata); 1 adet fasulye çeşidi (Zondra) ve 1 adet de bamya çeşidi (Bornova 2003) geliştirilmiştir. Geliştirilen tüm çeşitler, gerek verim gerekse kalite açısından üreticiler tarafından beğenilen, tercih edilen çeşitlerdir.

Islah çalışmalarına; açıkta yetiştiriciliğe uygun, hibrit ve açık döllenmiş çeşitler elde etmeye yönelik olarak devam edilmektedir.

Bu amaç doğrultusunda Sebzecilik konusunda yürütülen projeler :

- Biber Fı Hibrit Çeşit Islahı Projesi
- Patlıcan Fı Hibrit Çeşit Islahı Projesi
- Domates Fı Hibrit Çeşit Islahı Projesi
- Kale Biberi Islahı Projesi ve
- Elazığ Biberi Islahı Projesidir.

2.Yetiştirme Tekniği Çalışmaları:

Sebzecilik konusunda şimdiye kadar, farklı sebze türlerinde; dikim sıklığı, gübreleme, ekim/dikim zamanları, dikim şekilleri gibi yetiştirme tekniğine yönelik çeşitli konularda çalışmalar yapılmış, ele alınan türler için sözü edilen konularda üreticilere tavsiyeler oluşturulmuştur. Hazırlanan çiftçi broşürleriyle de bu konuların pratiğe aktarılmasına çalışılmıştır. Mantar çalışmalarına 2003 yılından itibaren başlanılmıştır.

Organik tarım kapsamında sebzecilik ve mantarcılık konuları ile ilgili olarak aşağıdaki projeler yürütülmektedir;

- Organik Tarım Sisteminde Uygulanan Değişik Organik Gübrelerin Yalova Yağlık-28 Biberinin Verim ve Bazı Kalite Kriterleri ile Topraktaki Azot Birikimine Etkileri,

- Organik Kayın Mantarı (*Pleurotus* spp.) Yetiştiriciliği.

3. Genetik Kaynakları Çalışmaları:

Ülkemiz bilindiği gibi Dünyanın başlıca gen merkezlerinin arasında yer almaktadır. Sebze Genetik Kaynakları çalışmaları ile, öncelikle ülkemizin yerli sebze çeşit ve populasyonlarının kendi yörelerinden toplanması, yerinde ya da Enstitünün Ulusal Gen Bankasında korunması ve canlılıklarının sürdürülmesi için yeniden üretilmesi, ayrıca bu materyalin ıslah çalışmalarında değerlendirilmesi amacıyla yönelik olarak; "Sebze Genetik Kaynakları Araştırma Projesi" yürütülmektedir. Bu amaçla yapılan üretimlerde izoleli üretim yöntemleri uygulanarak populasyonun yapısı korunmaktadır.

Her yıl önceden belirlenmiş olan program çerçevesinde belirli yöreler taranmakta, toplanan sebze materyali Gen Bankasına aktarılmaktadır. Bu yolla, ülkemizin hemen hemen tamamına yakın kısmında toplama faaliyetleri yürütülmüş, sayıları binlerle ifade edilebilecek, çok çeşitli türe ait materyal toplanarak, Gen Bankasında korumaya alınmıştır.

Ülkenin hemen her yerinden toplanan sebze materyali üretim/yenileme faaliyetleri yanında değerlendirme çalışmalarına da alınmış, değerlendirilen bu materyalden bir kısmı ise, ıslah çalışmalarının başlangıcını oluşturmuştur.

Uzun vadeli bir proje çalışması olarak; Ülkemiz doğasında bir çok önemli mantar türünün bulunması yanında yapılan bilinçsiz toplamalar sonucunda yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan Mantarcılık konusunda "Mantar Genetik Kaynakları Araştırma Projesi" de bu konudaki bir başka çalışmayı oluşturmaktadır.

4. Çeşit Tescil Denemeleri:

Ağırlıklı olarak Şubeye ait tescile aday çeşitlerin yer aldığı, bunun yanında Bakanlığın görevlendirdiği "Tarımsal Değerleri Ölçme Denemeleri" kurulmaktadır.

Ayrıca, tescile aday çeşitlerimizin üretici şartlarındaki performanslarının tespitine yönelik olarak "Çiftçi Şartlarında Denemeler" de kurulmaktadır.

ÜRETİM ÇALIŞMALARI

- **Dereceli Tohumluk Üretimleri:** Şubenin bu güne kadar tescil ettirdiği tüm sebze çeşitlerinin elit ve orijinal sınıf tohumluk üretimleri gerçekleştirilmektedir.

Bu çerçevede; domates, biber, patlıcan, kavun, marul, fasulye, karnabahar ve bamya çeşitlerine ait tohumluk üretimleri yapılmaktadır.

- **Fide Üretimleri:** Gerek Şube kullanımı ve gerekse üreticilerin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, sıcak ve soğuk yastıklarda hemen hemen her türe ait fide üretimleri de yapılmaktadır.

EĞİTİM VE YAYIM ÇALIŞMALARI

Bakanlığımız elemanlarına ve seçilmiş üreticilere yönelik olarak, kısa süreli kurs/eğitim programları ve tarla günleri gibi çalışmalarla bilgi aktarma faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, üzerinde çalışılan hemen her sebze türüne ait "Çiftçi Broşürleri" de hazırlanmıştır.

En son olarak, bir çok sebze türünün yanı sıra, mantarcılıkla ilgili olarak da "**Kültür Mantarı (*Agaricus bisporus*) Yetiştiriciliği**" ve "**Kayın Mantarı (*Pleurotus spp.*) Yetiştiriciliği**" adıyla iki adet çiftçi broşürü hazırlanmış ve basımı yapılmıştır. İsteyen üreticilere dağıtımı yapılmaktadır.

Bu çerçevede, "**Fide Yetiştiriciliği**", "**Sebze Islahı**", "**Kışlık Sebze Yetiştiriciliği**", "**Tescilli Sebze Çeşitlerimizin Tanıtımı**", "**Organik Sebze Tarımı**" ve "**Mantarcılık**" gibi ana konu başlıklarında Hizmet İçi Eğitim Programları ve Tarla Günleri düzenlenmektedir.

Gelecekteki faaliyetlerin ağırlığını, büyük önem verilen hibrit çeşit ıslah projeleri oluşturacaktır. Bunun yanı sıra ülkemizin çok değerli sebze köy çeşitlerinin kültüre alınmaları ve tescil denemelerine yönelik çalışmalara devam edilecektir.